

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 2945/2017
28.02.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Слађане Накић Момировић, председника већа, Добриле Страјина и Марине Милановић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Јене Маглаи, адвокат из ..., против туженог д.о.о. за новинско - издавачку делатност ББ са седиштем у ..., чији је пуномоћник Јанош Нагел, адвокат из ..., ради утврђења, накнаде штете и враћања на рад, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1787/17 од 23.08.2017. године, исправљене решењем истог суда Гж1 1787/17 од 27.11.2017. године, у седници одржаној 28.02.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1787/17 од 23.08.2017. године, исправљена решењем истог суда Гж1 1787/17 од 27.11.2017. године, тако што се **ОДБИЈА**, као неоснована жалба туженог и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Суботици П1 271/2016 од 18.04.2017. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Суботици П1 271/2016 од 18.04.2017. године, ставом првим и другим изреке, тужбени захтев делимично је усвојен и утврђено је да је решењем о отказу уговора о раду број ../16 од 15.08.2016. године радни однос тужиоца престао без правног основа, обавезан је тужени да тужиоца врати на рад и да му надокнади штету на име изгубљене зараде за период од 16.08.2016. године до 28.02.2017. године у месечном износу од по 23.218,00 динара, са законском затезном каматом од последњег дана у текућем месецу за претходни месец, као и да на наведени износ зараде уплати надлежним фондовима доприноса за обавезно пензијско и инвалидско осигурање, здравствено осигурање и обавезно осигурање за случај незапослености. Ставом трећим изреке, тужбени захтев ради исплате и накнаде штете у висини 36 зарада са законском затезном каматом од пресуђења до коначне исплате одбијен је. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име трошкова поступка плати 48.000,00 динара, у случају доцње, са законском затезном каматом од пресуђења до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1787/17 од 23.08.2017. године, исправљеном решењем истог суда Гж1 1787/17 од 27.11.2017. године, ставом првим изреке, преиначена је у усвајајућем делу првостепена пресуда, тако што је одбијен захтев за утврђење да је решењем о отказу уговора о раду број ../16 од 15.08.2016.

године радни однос тужиоца престао без правног основа, да се обавезе тужени да тужиоца врати на рад и накнади му штету због изгубљене зараде за период од 16.08.2016. године до 28.02.2017. године у месечном износу од по 23.218,00 динара, заједно са каматом од последњег дана у текућем месецу за претходни месец, као и за уплату доприноса за пензијско и инвалидско осигурање и осигурање за случај незапослености надлежним организацијама. Ставом другим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка садржано у првостепеној пресуди тако што је обавезан тужилац да туженом на име трошкова поступка плати 61.500,00 динара. Ставом трећим изреке, обавезан је тужилац да на име трошкова жалбеног поступка туженом плати 33.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр.72/11, 87/18) и утврдио да је ревизија тужиоца основана.

У поступку пред нижестепеним судовима није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју овај суд пази по службеној дужности, на основу члана 408. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је засновао радни однос код туженог 2003. године. У периоду од 2008. године до 2010. године радни однос му је мировао, а по повратку на рад тужилац је са туженим 17.06.2010. године закључио уговор о раду, према ком уговору је тужилац распоређен на послове главног сарадника – заменика шефа ДЕСК-а. Тужилац је са туженим након тога закључио више анекса уговора о раду и то: 19.01.2015. године анекс II уговора о раду, према ком је тужилац распоређен на радно место руководиоца редакције веб странице у Редакцији ... од 01.02.2015. године; анекс II уговора о раду 25.02.2015. године, према ком је тужилац распоређен на радно место руководиоца редакције интернет издања и руководиоца рубрике ... у Редакцији ...; анекс III уговора о раду 28.07.2015. године, према ком је тужилац распоређен на радно место новинар I у Редакцији ... од 15.08.2015. године и анекс III уговора о раду 11.08.2015. године, према ком је тужилац распоређен на радно место главног сарадника у Редакцији ... почев од 16.08.2015. године. Тужилац има VII степен стручне спреме, дипломирани је економиста.

Тужени је основан 1944. године са седиштем у Његов оснивач је Национални савет ... националне мањине, а уредништво листа ДЕСК-а односно централни део редакције, који подразумева насловну страну и рубрику унутрашње политике су 60 година у континуитету, све до 2006. године, били у ..., када је спроведена реорганизација због тешке економске ситуације и решење се видело у пресељењу ДЕСК-а из ... у ..., која реорганизација није дала резултате. Тужени ради и као профитно орјентисано друштво, јер приходе остварује од продаје листа, оглашавања, пружања штампарских услуга, а делом је корисник јавних средстава, око ¼ укупних прихода је из буџета АПВ. Правилником о организацији и систематизацији послова од 14.09.2006. године код туженог су у Редакцији ... и у Редакцији ... били систематизовани послови главног сарадника са једним извршиоцем, а у Редакцији ... три извршиоца. Поред послова главног сарадника у Редакцији ... били су

систематизовани послови: руководилац Редакције, секретарица, шеф ДЕСК-а, уредник, новинар I и II, преводилац, фоторепортер, дактилограф, вршилац превода и лектор/коректор. У даљем току реорганизације тужени је нашао да нема ни економске ни организационе оправданости да предузме, које има седиште у ..., где је и главни уредник, има издвојен ДЕСК, јер су се све важне одлуке доносиле у ..., а организација посла је захтевала непосредну комуникацију уредника и шефа ДЕСК-а. У програму рада за 2016. годину, коју је прихватио оснивач, предвиђена је реорганизација премештајем тј. враћањем ДЕСК-а из ... за ..., чији је циљ био боље функционисање и рационалније руковођење, како би се успоставила што непосреднија комуникација, отклониле грешке и тиме допринело квалитету рада. Покрајинском уредбом о максималном броју запослених у систему Аутономне покрајине Војводине за 2015. годину, максималан број запослених на неодређено време код туженог био је 185, што је у том моменту и одговарало постојећем броју запослених на неодређено време, због чега директорка није имала намеру да некоме откаже уговор о раду. Правилником о организацији и систематизацији радних места од 01.04.2016. године више нису систематизовани послови главног сарадника, док је уместо новинара I и II систематизован посао самосталног новинара и новинар. Затим су уследиле измене и допуне Правилника 17.05.2016. године, 03.06.2016. године и 06.07.2016. године. Према изменама и допунама Правилника од 17.05.2016. године, ради усклађивања са потребама организације рада у редакцији „ББ“ одељења Уредништва, на радном месту самостални новинар смањен је број извршилаца на 13. Изменама и допунама Правилника од 06.07.2016. године предвиђено је да ступањем на снагу ових измена и допуна у целости престају да важе одредбе Одлуке о измени и допуни Правилника од 03.06.2016. године, и предвиђено је да се нова организација рада у оквиру сектора редакције „ББ“ са бројем извршилаца из члана 3. и 4. ових измена и допуна примењује од 01.08.2016. године. Изменама и допунама Правилника од 06.07.2016. године су у оквиру сектора редакције „ББ“ у Уредништву ... систематизовано је радно место самосталног новинара са седам извршилаца, у Уредништву ... са четири извршиоца и у Уредништвима ... и ... са по једним извршиоцем.

Послови главног сарадника су новом систематизацијом укинати, а у Редакцији ... није било послова који би тужиоцу могли да буду понуђени, као одговарајући и на којима није било извршилаца. Тужени је тужиоцу 12.07.2016. године упутио позив за изјашњење, којим га је обавестио да ће се спровести промене у процесу и организацији рада у редакцији, а које се састоје у смањењу броја извршилаца и укидању одређених послова у Уредништвима у ... и ... уз истовремено повећање броја извршилаца на одређеним пословима у Уредништву ..., да ће се промене извршити ради рационалније организације пословања, што подразумева премештај ДЕСК-а и уређивање насловне стране и рубрике унутрашње политике, која ће се од 01.08.2016. године вршити у седишту послодавца у ..., да ће послови главног сарадника у редакцији ... бити укинати од 01.08.2016. године и да му нуди обављање послова самосталног новинара у Уредништву ..., па с обзиром да су ти послови на већој удаљености од 50 км, да је потребан његов пристанак. Дописом од 22.07.2016. године тужилац је тражио да му се понуда за изјашњење достави на ... језику, као и да у начелу даје сагласност за премештај у Након тога тужени је тужиоцу 22.07.2016. године упутио позив за изјашњење на ... језику, наводећи да ће сносити путне трошкове, а у супротном да ће бити проглашен технолошким вишком уз исплату отпремнине. С обзиром да се тужилац није изјаснио, поново му је упућен позив за изјашњење 25.07.2016. године. У опширном допису од 26.07.2016. године тужилац је изнео своје виђење дешавања код туженог и дао сагласност за премештај. Тужени је тужиоцу 01.08.2016. године

доставио обавештење и понуду за измену уговора о раду и нови уговор о раду, и позвао га да се у року од 8 дана писмено изјасни да ли прихвата понуђени уговор о раду, уз упозорење да уколико у остављеном року одбије да потпише уговор о раду односно понуду за његово закључење, да послодавац може једнострано да откаже уговор о раду. Дописом од 09.08.2016. године тужилац је повукао раније дату сагласност за премештај у ..., са образложењем да би свакодневно морао да путује 200 км. Директорка туженог је 28.07.2017. године донела одлуку о утврђивању технолошког вишка, према којој одлуци је у Уредништву у ... престала потреба за радом 6 запослених међу којима је и тужилац, под редним бројем 1, на радном месту главни сарадник са стручном спремом ВСС, дипломирани економиста.

Решењем туженог од 15.08.2016. године тужиоцу је отказан уговор о раду због престанка потребе за његовим радом услед технолошких, економских и организационих промена због укидања послова главни сарадник у редакцији у ... и да му радни однос престаје закључно са 16.08.2016. године. У односу на тужиоца нису примењени критеријуми за одређивање вишка запослених, јер је био једини извршилац на пословима главног сарадника. Након престанка радног односа тужиоца па до 01.01.2017. године, тужени није заснивао радни однос са новим запосленима. Тужилац је од марта 2017. Године засновао радни однос у фирми „ВВ“ са непуним радним временом од 4 часа и минималном зарадом. Двомесечно добија износ од 10.000,00 до 12.000,00 динара по основу ауторског хонорара из једног листа. Да је тужилац радио у периоду од 16.08.2016. године до 28.02.2017. године остварио би месечну зараду од по 23.218,00 динара.

Тужилац је 10.06.2014. године изабран у Одбор повереника синдиката ГГ код туженог, о чему је главна повереница синдикалне организације известила туженог, а на републичком нивоу био је изабран у Надзорни одбор Градског синдиката културе и уметности ГГ. Тужилац је члан „ДД покрета“.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је усвојио захтев тужиоца, закључивши да тужени, иако је поступао у складу са одредбама Закона о раду приликом утврђивања вишка запослених, да није могао тужиоцу да откаже уговор о раду, имајући у виду забрану из члана 188. став 1. Закона о раду.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио као неоснован захтев тужиоца, налазећи да је тужени доказао да су разлози за отказ управо технолошке, организационе и економске природе, а не услед активности тужиоца као представника запослених у синдикату.

Врховни касациони суд налази да се основано ревизијом тужиоца указује да је другостепени суд погрешно применио материјално право.

Чланом 179. став 5. тачка 1. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр.24/05, 61/05, 54/09, 32/2013, 75/2014) прописано је да запосленом може да престане радни однос ако за то постоји оправдан разлог који се односи на потребе послодавца, и то ако услед технолошких, економских или организационих промена престане потреба за обављањем одређеног посла или дође до смањења обима посла.

Чланом 188. став 1. Закона о раду прописано је да послодавац не може да откаже уговор о раду, нити на други начин да стави у неповољан положај запосленог

због његовог статуса или активности у својству представника запослених, чланства у синдикату или учешћа у синдикалним активностима, док је ставом 2. истог члана прописано да је терет доказивања да отказ уговора о раду или стављање у неповољан положај запосленог није последица статуса или активности из става 1. овог члана на послодавцу.

Чланом 148. ставом 1. Колективног уговора туженог од 2015. године прописано је да послодавац не може да откаже уговор о раду, да позове на одговорност нити на други начин да стави у неповољан положај овлашћене представнике запослених - чланове Одбора повереника или Извршног одбора синдиката, Надзорног одбора, представнике запослених у Одбору за безбедност и здравље на раду и чланове виших органа синдиката (распоређивање на друге, мање плаћене послове, распоређивање у другу организациону целину, упућивање на рад у друго место рада, упућивање на рад код другог послодавца, проглашавање технолошким вишком) за време обављања функције и годину дана по престанку функције, због њихових активности у својству представника запослених, чланства у синдикату или учешћа у синдикалним активностима (право на удруживање, учешће у преговорима за закључивање колективног уговора, мирно решавање радних спорова, учешће у штрајку, консултовање, информисање и изражавање ставова о битним питањима у области рада), ако поступају у складу са законом и колективним уговором.

Према Конвенцији МОР-а 135. о заштити и олакшицама које се пружају представницима радника у предузећу и препоруци број 143. о радничким представницима (одељак III тачка 5), раднички представници уживају заштиту од сваког штетног поступка по њих посебно отпуштања са посла (Конвенција је ратификована законом објављеном у Службеном листу СФРЈ, бр. 14/82).

Имајући у виду напред цитиране одребе Закона о раду, Колективног уговора туженог и Конвенције МОР-а 135 и утврђено чињенично стање, по оцени Врховног касационог суда, решење туженог од 15.08.2016. године, којим је тужиоцу отказан уговор о раду због престанка потребе за његовим радом услед технолошких, економских и организационих промена због укидања послова главни сарадник у редакцији у ... донето је противно одредби члана 188. Закона о раду, члана 148. става 1. Колективног уговора туженог и Конвенције МОР-а 135, с обзиром да је тужилац 10.06.2014. године изабран у Одбор повереника синдиката ГГ код туженог, о чему је главна повереница синдикалне организације известила туженог, а на републичком нивоу био је изабран у Надзорни одбор Градског синдиката културе и уметности ГГ, због чега тужилац, као овлашћени представник запослених ужива заштиту од отказа због технолошких, економских или организационих промена услед којих је престала потреба за његовим радом. Према члану 188. Закона о раду и Колективном уговору туженог, представнику запослених послодавац може да откаже уговор о раду само уколико не поступа у складу са законом, општим актом и уговором о раду, а што овде није случај.

С обзиром да је тужиоцу отказан уговор о раду незаконито, правилно је одлучио првостепени суд када је утврдио да је решењем о отказу уговора о раду број ../16 од 15.08.2016. године радни однос тужиоца престао без правног основа. С тим у вези, првостепени суд је правилном применом члана 191. Закона о раду одлучио, када је обавезао туженог да тужиоца врати на рад и да тужиоцу на име накнаде штете на име изгубљене зараде за период од 16.08.2016. године до 28.02.2017. године плати месечно

по 23.218,00 динара, са законском затезном каматом од последњег дана у текућем месецу за претходни месец, као и да му тужени на наведене износе зараде уплати надлежним фондовима допринос за обавезно пензијско и инвалидско осигурање, здравствено осигурање и обавезно осигурање за случај незапослености.

Са напред наведених разлога, Врховни касациони суд је на основу члана 416. став 1. ЗПП одлучио као у изреци.

**Председник већа - судија
Слађана Накић Момировић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић